Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

U 60/2021 vp
Komission ehdotus direktiiviksi päästökauppadirektiivin, markkinavakausvarantopäätöksen sekä meriliikenteen MRV-asetuksen muuttamiseksi sekä komission ehdotus päätökseksi markkinavakausvarantopäätöksen muuttamiseksi

Laura Aho, YM
Talousvaliokunta 12.11.2021

Muutokset EU:n nykyiseen päästökauppaan

- Komissio ehdottaa nykyisen järjestelmän kiristystä ja laajennusta.
- Tavoite vähentää päästöjä 61 % vuoteen 2030 mennessä (2005 verrattuna)
- Päästökattoon kertaleikkaus muutosten voimaantullessa. Lisäksi päästökattoon vuosittain tehtävä leikkaus kasvaa nykyisestä.
- Meriliikenteen päästöt mukaan asteittain 2023 – 2026. Kattavuus: EU-satamien väliset matkat, satamassaolo sekä puolet EU-maiden ja 3. maissa sijaitsevien satamien välisistä matkoista. Aluskoko ja päästöt MRV-asetuksen mukaan: yli 5000 Gt alukset ja hiilidioksidipäästöt.
- Muutoksia, joilla pyritään tukemaan vähäpäästöisten teknologioiden käyttöönottoa sekä vaikuttavat osalle toimijoille ilmaiseksi jaettaviin päästöoikeuksiin.
- Huutokauppatuloista osa EU-budjettiin. Jäsenmaiden käyttöön tulevat huutokauppatulot on käytettävä täysimääräisesti direktiivissä mainittuihin ilmastotoimiin.
- Innovaatio- ja modernisaatiorahastojen koon kasvattaminen ja muutoksia niiden käyttökohteisiin

Erillinen tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökauppajärjestelmä

- Kohdistuisi polttoaineen jakelijoihin ja polttoaineiden hiilidioksidipäästöihin.
- Järjestelmä voimaan vuonna 2025, huutokauppa käynnistyy vuonna 2026.
- Monet samat toimintaperiaatteet kuin nykyisessä päästökaupassa (mm. päästökatto, lineaarinen päästövähennyskerroin), mutta ei ilmaisjakoa ja oma hintavakausmekanismi.
- Tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästöt säilyisivät edelleen myös taakanjakosektorilla. Komission ehdotusten, ml. uusi päästökauppa avulla ko. toimialoilla 43 %:n päästövähennys 2030 mennessä (2005 verrattuna).
- Huutokauppatuloista osa EU-budjettiin. Osaltaan tukee innovaatiorahaston kasvattamista. Jäsenmaiden käyttöön tulevat huutokauppatulot on käytettävä direktiivissä mainittuihin ilmastotoimiin.

Valtioneuvoston kanta 1/4

- Nykyisen päästökaupan päästövähennysten osuutta suhteessa taakanjakosektorin päästövähennyksiin tulisi edelleen kasvattaa.
- -61 %:n tavoitteen saavuttamiseksi on tarkoituksenmukaista tehdä päästökaton kertaleikkaus, kiristää lineaarista päästövähennyskerrointa ja vahvistaa markkinavakausvarantoa. Valtioneuvosto arvioi vielä markkinavakausvarannon sisäänottoprosentin ja päästöoikeuksien kertaluonteisen leikkauksen oikeaa tasoa.
- Positiivinen suhtautuminen markkinavakausvarannon vahvistamiseen ja mukauttamiseen vastaamaan myös laajennetun päästökaupan tarpeita.

Valtioneuvoston kanta 2/4

- Myönteinen suhtautuminen ilmaisjaon piirissä olevien laitosten päästövähennys-toimien ja vähähiilisen uuden teknologian käyttöönoton edistämiseen. Ilmaisjaon on tärkeää perustua jatkossakin pitkälti vertailuarvoihin, joiden tulisi kannustaa teknologisiin innovaatioihin ja palkita tehokkaimpia laitoksia.
- Ilmaisjaosta tulee luopua hiilirajamekanismin mukaisten tuontituotteiden valmistuksen osalta samalla tahdilla kuin mekanismi otetaan käyttöön.
- Varauksellinen suhtautuminen energiatehokkuusdirektiivin energiakatselmuksien suositusten toimeenpanon käyttämiseen ehtona laitosten ilmaisjaon säilyttämiselle.
- Varauksellinen suhtautuminen ehdotukseen alentaa päästökauppaan kuulumisen raja biomassaa käyttävien laitosten osalta 95 %:iin.

Valtioneuvoston kanta 3/4

- Tuki meriliikenteen sisällyttämiselle EU:n päästökauppaan ehdotetusti asteittain, ehdotetun maantieteellisen kattavuuden mukaisesti sekä kattaen hiilidioksidipäästöt. Aluskoon osalta ehdotus (5000 Gt) ei ole välttämättä tarkoituksenmukainen ja neuvotteluissa tulisi tarkastella soveltamisalan laajentamista myös pienempiin aluksiin.
- Neuvotteluissa erityistä huomiota vaikutuksiin Suomen meriklusteriin ja kilpailukykyyn. Tärkeää huomioida talvimerenkulun erityisolosuhteet.
- Lähtökohtaisesti positiivinen suhtautuminen esitykseen tieliikenteen ja rakennusten lämmityksen päästökaupasta. Hyvä, että on esitetty nykyisestä päästökaupasta erillistä järjestelmää. Järjestelmän kohdistuminen polttoaineen jakelijoihin on tarkoituksenmukaista. On pyrittävä sääntelyn selkeyteen.

Valtioneuvoston kanta 4/4

- On tarkoituksenmukaista, että jäsenvaltiot hyödyntäisivät huutokauppatulojaan nykyistä enemmän ilmastotoimiin, vihreään siirtymään ja oikeudenmukaiseen siirtymään. Ehdotettu aiempaa sitovampi korvamerkintä ilmastotoimiin on kuitenkin ristiriidassa yleiskatteisuusperiaatteen kanssa. Valtioneuvosto korostaa eduskunnan budjettivallan tärkeyttä ja katsoo, että mahdollisesta yleiskatteisuusperiaatteesta poikkeamiseen tulee kaikissa tilanteissa olla painavat perusteet.

- Jäsenvaltioiden tulisi voida valita kohdistavatko ne ilmastotoimiin ja vihreän siirtymän tukemiseen huutokauppatulonsa vai niitä vastaavan summan.

- Alustavan myönteinen kanta esitettyyn innovaatiorahaston koon kasvattamiseen ja sen käyttökohteiden muutoksille. Osana kokonaisratkaisua voidaan tarvittaessa tarkastella modernisaatiorahaston koon kasvattamista. Muutokset modernisaatiorahaston käyttökohteisiin ovat yhdenmukaiset EU:n ilmastoneutraaliustavoitteen kanssa.